

Szigorodó felügyeleti elvárások a pénzügyi szektorban

A felügyelt intézményeknek számos szabályozói előírásnak és jogszabálynak kell megfelelniük, amit az MNB, mint kompetens hatóság rendszeresen ellenőriz, az átfogó, téma-, cél- és utóvizsgálatok, illetve a piacfelügyeleti eljárások és folyamatos felügyeleti tevékenységek keretein belül. A vizsgálatok tekintetében az MNB oldalán is publikált határozatok jó támpontot mutathatnak a felügyeleti vizsgálatok fókuszára és a megfelelés szempontjából kockázatos területek vonatkozásában. Ezek során a jogszabályi előírások és a módszertani ajánlások betartása mellett a Felügyelet jelentős méretű bírságot is kiszabott, ezek összesített értéke a 2019-es év eleje óta már meghaladta az 1 milliárd forintot.

Általános észrevételek

Az MNB számos problémát és hiányosságot tárt fel a felügyeleti vizsgálataiban során, amelyek legtöbbször az informatikai biztonsági, a belső szabályozási és folyamatok, számviteli megfelelési, tőkeszámítási, a kockázatok-kezelési, tájékoztatási és fogyasztóvédelmi/befektetővédelmi okokra vezethetők vissza.

Általánosságban az MNB 2019. január óta a szektorok vizsgálataiban során a következő problémákat tapasztalta több szektorban is:

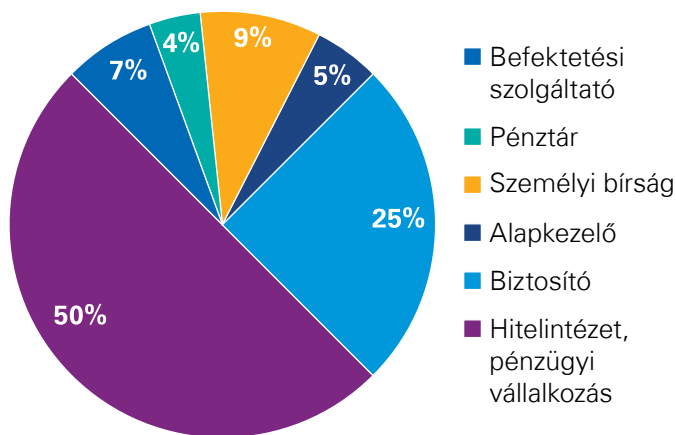
– **Pénzmosás és terrorizmus megelőzése és megakadályozása:** A nemzetközi szabályozói környezet változásával párhuzamosan az MNB is egyre nagyobb fókuszot helyezett az ellenőrzései során a pénzügyi bűnözés megelőzése érdekében meghatározott előírások vizsgálatára. Ezek keretében a Felügyelet szerint különösen problémát jelent a szervezetbe újonnan belépő tagok képzésének hiánya, a monitoringrendszer

hatékonysága és nem megfelelő automatizáltsága, a belső szabályrendszerek nem megfelelő működése, illetve a bejelentés haladéktalanul való megtételének biztosítása.

- **Informatikai biztonság:** Az MNB számos esetben kifogásolta az informatikai rendszerek védelméhez kapcsolódó eljárásokat és folyamatokat, illetve ehhez kapcsolódóan elvárja a megfelelő biztonsági osztályok kialakítását és a kockázatokkal arányos védelmi intézkedések alkalmazását, illetve a hozzáférések és jogosultságok szigorú belső felügyeletét.
- **Ügyfél panaszkezelés:** Fogyasztóvédelmi szempontból tipikus problémák voltak a panasznyilvántartás megfelelő gondossággal és tartalommal való vezetésével, a panaszok teljeskörű kivizsgálásával, illetve a válaszadásra vonatkozó jogszabályok betartásával kapcsolatos hiányosságok.
- **Vállalatirányítás:** Az MNB vállalatirányítására irányuló határozatai alapján jellemző hiba volt a belső szabályozási rendszerek nem megfelelő kialakítása. Továbbá a szektorok többségében a Felügyelet a javadalmazási politika módosítására és hiányosságainak kijavítására figyelmezteti a cégeket. Bizonyos biztosítók esetében pár helyen kiemeli a felügyelőbizottság és az igazgatóság ügyrendjének megfelelő megvalósításának és az igazgatósági ülések megfelelő jegyzőkönyvvezetésének hiányosságait.
- **MNB tájékoztatása, adatszolgáltatás:** Általános észrevétel volt az adatszolgáltatások nem megfelelő minősége, illetve ezek beküldésének gyakori késedelve.

A következőkben szektoronként mutatjuk be a 2019-ben kiadott MNB határozatokban szereplő legfontosabb megállapításokat. Ezen határozatokban kiszabott bírságok szektoronkénti megoszlásából látható, hogy a bírságok fele a hitelintézeteket és pénzügyi vállalkozásokat terhelte, míg 25%-a a biztosítói iparágot.

Bírságok összeg szerinti megoszlása

Hitelintézet, pénzügyi vállalkozások

Az átfogó vizsgálatok során több hitelintézeteknél és pénzügyi vállalkozásoknál számos jogszabályi hiányosságra derült fény a belső szabályzatok és folyamatok kialakításában. Több területen (hitelezési folyamatok, informatikai biztonság, tőkeszámítás, hitelkockázat kezelése, ügyfélminősítés) a kontrollpontok kiépítését és a folyamatok megfelelő automatizálását írta elő a Felügyelet. Az ügyfél, ügylet és partner minősítése és a hitelkockázat területén az ügyfélcsoport-képzési eljárás kidolgozásának hatékonysága sem felelt meg mindenhol az előírtaknak. Az MNB megállapításai szerint az ügyfélcsoport-képzésre vonatkozó belső szabályozásokat és folyamatokat oly módon kell kialakítani, hogy a magánszemély tulajdonos ügyfelek is bevonásra kerülhessenek a vállalati ügyfélcsoportba, illetve a lakossággal szembeni kitétségek szegmensre vonatkozó besorolását úgy kell kivitelezni, hogy ne csak az ügyfél, hanem ügyfélcsoport szinten is vizsgálva legyen a jogszabályban meghatározott kitétségi összesség. Hiányosságok voltak továbbá a kkv-szorzó alkalmazhatóságának folyamataival kapcsolatosan is.

Számos bank esetében nem volt megfelelő a jövedelemarányos törlesztő részlet mutató (JTM) meghatározása, például nem az előírásoknak megfelelően voltak kialakítva az igazolt havi nettó jövedelemként figyelembe vehető jövedelmek és azok igazolásának módjai. A határozatok alapján a JTM mutató meghatározása során olyan folyamatot kell kiépíteni, amely a hiteligénylés kori esetleges JTM sértéseket azonnal felismeri, ehhez a hitelbírálati folyamat során megfelelő ellenőrzési pontokat kell kialakítani és az informatikai rendszerek fejlesztésével

biztosítani kell, hogy a JTM felső korlátjára vonatkozó jogszabályi megfelelés mindenkor biztosított legyen. Továbbá az MNB a JTM ellenőrzése és az esetleges JTM sértések mielőbbi megszüntetése érdekében több intézménynél a folyamatok módosítását írta elő.

Az MNB megállapításai alapján a piaci kockázatkezelésnél fontos kiemelni a partnerkockázatokkal és a CVA kockázatokkal kapcsolatos folyamatok és szabályozások megfelelő kialakítását, illetve definiálását. Ezenkívül a Felügyelet elvárja az ehhez tartozó tőkekövetelményt számító rendszer folyamatosan megfelelő működésének biztosítását.

A vizsgálatok során külön hangsúlyt kapott a hitelkockázati monitoringrendszer és a különböző kockázatvállalási, értékelési és kezelési területek jogszabályi előírásoknak megfelelő aktualizálása és kialakítása. A hitelkockázat kezelésénél főként az ügyfélcsoport-képzésének nem hatékony módszerével, a folyamatok fejlesztésével és aktualitásával, illetve a kontrollpontok hiányával volt probléma a Felügyelet szerint. A hitelkamatok módosítása esetén előírt tájékoztatási kötelezettségnek több esetben nem megfelelően, vagy késedelmesen tettek csak eleget a vizsgált intézmények.

A számviteli szabályoknak és a tőkeszámítási elvárásoknak megfelelő eljárások hiányai miatt is számos bírságot szabott ki az MNB. Az IFRS 9-re való átállás több hitelintézetnél is problémát jelentett, például az IFRS könyvvizetéséhez szükséges szabályzatok és számlarendek kialakítása, bevezetése és a megfelelő dokumentáltság biztosítása vonatkozásában. Ehhez kapcsolódó hiányosság, hogy a modell-felülvizsgálati és modell-monitoring eljárások nem kerültek formalizálásra, továbbá a staging szabályok nem minden esetben megfelelően tükrözték a hitelkockázatok növekedését, ehhez a hitelmonitoring eljárások javítására lett volna szükség. Általános megállapítás még, hogy a hitelkockázati kezelési eljárások színvonala sok esetben korlátozza az IFRS 9 magas szintű implementálását.

Biztosítók

A biztosítási szektorban a határozatok alapján az MNB több esetben is érdekonfliktussal és összeférhetlenséggel kapcsolatos problémát talált. Kiemelten fontos rögzíteni azokat a helyzeteket, amelyek az ügyfelek érdekeiben okozott kár kockázatait hordozó összeférhetlenséget jelentenek, vagy ahhoz vezethetnek. A Felügyelet több esetben előírta, hogy az ügyfelek érdekeinek, sérelmeinek megelőzése érdekében az intézmények határozzanak meg követendő eljárásokat és intézkedéseket. Az MNB számos alkalommal megállapította és kiemelte, hogy a biztosításközvetítőknek fizetendő díjak esetében is biztosítani kell, hogy a díjazás ne vezessen érdekonfliktushoz, továbbá a közvetítői tevékenységeket mindig a biztosításszakmai szabályokat betartva, az ügyfél legjobb érdeke szerint végezzék el.

A biztosítási termékekkel kapcsolatban a Felügyelet több esetben megállapította, hogy a szerződési feltételek kötelező, illetve lehetséges tartalmi elemeit nem minden esetben a jogszabályoknak megfelelően alakították ki. Több biztosító esetében megállapításra került, hogy a termékek díjkalkulációja során a díjszámítás elemei vonatkozásában nincsenek egyértelmű és részletes leírások rögzítve.

Az ügyfelek egyértelmű és teljeskörű tájékoztatása, illetve a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalma vonatkozásában is több hiányosságot állapított meg az MNB.

Befektetési alapkezelők

A befektetési alapkezelők esetén a vizsgálatok során megállapított hiányosságok leginkább a MiFID 2 rezsimhez – kiemelten a portfóliókezeléshez – kapcsolódtak. A határozatok alapján a portfóliókezelés során előfordult, hogy az nem mindig felelt meg a befektetési politikának és stratégiának, továbbá néhány esetben előfordult, hogy az elektronikus portfólió-nyilvántartási rendszerrel is gond volt, például a Felügyeletnek figyelmeztetnie kellett a cégeket az ehhez kapcsolódó befektetési limitek megfelelő beállítására és ellenőrzésére.

A Felügyelet számos esetben felhívta a figyelmet, hogy a befektetési alapkezelési és ehhez szorosan kapcsolódó tevékenységnek harmadik fél általi ellátása kiszervezésnek minősül.

Az MNB a vizsgálatok során a megbízásokkal és a befektetési döntésekkel kapcsolatban több esetben felmerült hiányosság a legjobb végrehajtás és az összeférhetetlenség megelőzése vonatkozásában, így felszólította az érintetteket, hogy ezek során kizárólag a befektetők érdekeinek megfelelően, tisztességesen és legnagyobb körültekintéssel és gondossággal járjanak el mindig.

Befektetési szolgáltatók

A befektetési szolgáltatók esetében a leggyakrabban előforduló probléma az MNB késői vagy elmaradó tájékoztatása, illetve az adatszolgáltatási hiányosságok voltak. Az MNB kifogásolta az utólagos ellenőrizhetőségre vonatkozó előírások nem megfelelő betartását.

Az MNB nagy hangsúly fektet és erősen szankcionálja (bírságolta, vagy akár tiltotta el a szakmájának gyakorlásától az érintett személyeket) a bejelentés nélküli ügynöki tevékenység folytatást, illetve a piaci manipulációra törekvő tevékenységeket.

Pénztár

Az eddig tárgyalt problémák többsége a pénztárak ellenőrzése során is felmerültek, de azok közül elsősorban az informatikai biztonság, illetve a kiszervezésre vonatkozó szabályok betartása emelhető ki, amely sok esetben nem működött megfelelőképpen.

Az MNB több esetben felszólította a pénztárakat, hogy az ellenőrző bizottság jogszabálynak megfelelően rendszeresen vizsgálja felül és ellenőrizze a pénztárak gazdálkodását, számvitelét, ügyvitelét, továbbá, hogy a bizottság munkája terjedjen ki a kiszervezett tevékenységek szerződésben foglalt megfelelő végzésére is.

Bizonyos pénztáraknak a pénztártitkok körébe tartozó információk és adatok érintett engedélye nélküli tovább adásának jogszabályi megsértése miatt is kellett büntetést fizetniük.

Az egészségpénztárak tekintetében az MNB több esetben szabott ki bírságot, amikor a pénztár nem tudta megfelelő dokumentumokkal igazolni az általa nyújtott kifizetéseket (pl. megfelelő szakorvosi igazolás hiánya). Ennek megelőzésére az MNB felszólította az érintetteket, hogy a szolgáltatások igénybevételének feltételrendszerét megfelelően kell kialakítani és a kifizetések esetében megfelelő kontrollpontokat kell kialakítani.

Személyi bírság

Az MNB több esetben szabott ki a felügyelt intézményi kör személyi felelősségi szabályai alapján bírságot magánszemélynek, amely elérte akár a 20 millió forintot is.

* * * * *

A határozatokban tipikusan előforduló megállapítások témaköreit jól mutatja a mellékelt szófelhő. Felhívjuk a figyelmet arra, hogy ez nem feltétlen mutatja a kiemelt kockázatokat, mivel egy relatíve kevésbé gyakori hiányosság is kritikusan minősülhet. Erre jó példák a pénzügyi bűnözés megelőzéséhez kapcsolódó hiányosságok, amelyek relatív darabszáma, aránya kevesebb, egy-egy hiányosság bírságvonzata viszont igen jelentős is lehet.

A felügyeleti vizsgálatok előtt, közben vagy akár utána a KPMG szakértői szívesen állnak rendelkezésre a hiányosságok felderítésében, értékelésében és megoldásában.

Kapcsolat:

Rakó Ágnes
partner

M: +36 70 370 1792
E: agnes.rako@kpmg.hu

Szalai Péter
igazgató

M: +36 70 370 1739
E: peter.szalai@kpmg.hu

Soltész József
menedzser

M: +36 70 370 1766
E: jozsef.soltesz@kpmg.hu

Wieder Gergő
menedzser

M: +36 70 333 1471
E: gergo.wieder@kpmg.hu

KPMG.hu

Az itt megjelölt információk tájékoztató jellegűek, és nem vonatkoznak valamely meghatározott természetes vagy jogi személy, illetve jogi személyiség nélküli szervezet körülményeire. Társaságunk ugyan törekszik pontos és időszerű információkat közölni, ennek ellenére nem vállal felelősséget a közölt információk jelenlegi vagy jövőbeli hatályosságáért. Társaságunk nem vállal felelősséget az olyan tevékenységből eredő károkért, amelyek az itt közölt információk felhasználásából erednek, és nélkülözik társaságunknak az adott esetre vonatkozó teljes körű vizsgálatát és az azon alapuló megfelelő szaktanácsadást. A KPMG név, a KPMG logó a KPMG International lajstromozott védjegye.

© 2019 KPMG Tanácsadó Kft., a magyar jog alapján bejegyzett korlátozott felelősségű társaság, és egyben a független tagtársaságokból álló KPMG-hálózat magyar tagja, amely hálózat a KPMG International Cooperative-hez ("KPMG International"), a Svájci Államszövetség joga alapján bejegyzett jogi személyhez kapcsolódik. Minden jog fenntartva.